

ערב שבת קודש
עלון
דו שבועי

ענג שבת

פרשת יתרו - משפטים

י"ז בשבט התשע"ח | יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים | עלון מס' 09 (1207) (שנה שלושית ושתיים)
02.02.2018

מועדי השבת יתרו

ער"ש מוצ"ש	י-ם	י-ם
17.53	16.39	16.45
17.55	16.53	16.59
17.53	16.43	16.49
17.56	16.57	17.03
17.54	16.50	16.56

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת יתרו - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.57 - 5.01
זמן הנחת תפילין	5.39 - 5.44
הנץ החמה (מישור)	6.29 - 6.34
הנץ החמה (הנראה)	6.35 - 6.39
ס"ז ק"ש מ"א	8.26 - 8.28
חצות היום	11.55 - 11.55
מנחה גדולה	12.26 - 12.25
שקיעת החמה	17.21 - 17.16
צאת הכוכבים ב'	18.11 - 18.06

דף יומי: עבודה זרה יט - כה

מועדי השבת משפטים, פרשת שקלים

ער"ש מוצ"ש	י-ם	י-ם
17.59	16.45	16.51
18.00	16.59	16.59
17.59	16.49	16.49
18.02	17.03	17.03
18.00	16.56	16.56

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת משפטים - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.51 - 4.56
זמן הנחת תפילין	5.33 - 5.38
הנץ החמה (מישור)	6.23 - 6.28
הנץ החמה (הנראה)	6.28 - 6.34
ס"ז ק"ש מ"א	8.23 - 8.26
חצות היום	11.55 - 11.55
מנחה גדולה	12.25 - 12.26
שקיעת החמה	17.27 - 17.22
צאת הכוכבים ב'	18.17 - 18.12

דף יומי: עבודה זרה כו - לב

את העלון ניתן למצוא בפיסיבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מידע יהודי" www.moreshet.co.il

י"ד העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוק 3, ת"א טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054 דוא"ל: smuladv@netvision.net.il עיצוב: חנואל שפיציברג 054-6695400

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **ישראל (אלה) הוטרר** ז"ל, נפטרה ב-כ' בשבט תשע"ב. יהי זכרה ברוך!

ממלכת כהנים וגוי קדוש

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (יט, ו). בניגוד לדעת ההמונים, נתקשה ליחס ל"ממלכת כהנים" את המשמעות הפשוטה, הלוקחה מהכרת שבט הכהונה ומתפקודו, דהיינו: שעל עם ישראל כולו להיות שבט גדול של כהנים, לעבוד במקדש ולהתפרנס ממתנות כהונה. יקשה עלינו לקבל את ההנחה, שהעם יהיה נטול נחלה ויעסוק אך ורק בהקרבנות. וכי מי יתן לו אז מתנות וכיצד ניתן יהיה לנהל חיי עם תקינים? כדי להבין את הדרישה ל"ממלכת כהנים" יהיה עלינו לראות את הצדדים הנוספים של הכהונה, את היות הכהנים מורים ורוחניים, מלמדי תורה, עוסקים במשפט וכיצא באלה. הלא כה תיאר את תפקיד הכהן - הנביא מלאכי: - "תורת אמת היתה בפיהו ועוולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך איתי ורבים השיב מעוון. כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב, ו-ז). לפיכך, כאשר עם ישראל נדרש להיות: "ממלכת כהנים" הוא לא נדרש להסתגר בארצו כשבט כהונה ולעסוק אך ורק בעבודת המקדש, הוא נדרש לשמש מורה רוחני לכל העמים שבעולם ולהביא בפניהם את דעת ה' ואת ערכיו המוסריים. בקיצור: להיות "אור לגויים", ובדומה לאותו תורן כיתתי הדואג לסדר ולארגון, מוטל על עם ישראל לדאוג לרמתם המוסרית והרוחנית של כל עמי העולם, והסיבה היא, כאמור: "כי לי כל הארץ". נכון, בהיותו ברמה רוחנית כה נעלה וגבוהה, יהיה כל העם רשאי, ככהנים, לאכול בקדשים בצידים של הבכורים, שבידם נמסר תפקיד הקרבת הקרבנות. הביטוי "ממלכת כהנים" כולל גם את זיקתו של העם למקדש על כל חובותיו וזכויותיו, אך, כאמור, מופנית דרישה זו, בעיקרה, למישור הרוחני והאזניברסלי.

למרבית הדאבה - מיהר העם לעשות את העגל, לסגוד לו ולשחק סביבו. מעשה זה הוכיח כי העם לא בשל עדיין לתפקיד "ממלכת כהנים". תפקיד זה ניטל, אפוא, ממנו והועבר לשבט לוי, לזה שלא עבד את העגל ולא כרע בדרך לפניו. וכך אמרו חכמים: "ראויים היו כל ישראל לאכול בקדשים עד שלא עשו את העגל; משעשו את העגל נטלה מהם וניתנה לכהנים" (מכילתא, שם). עתה נגוזה דרישה זו, ועם ישראל - במקום להיות "אור לגויים" - חייב להשכים לפתחו של שבט הכהונה וללמוד ממנו, כיצד להיות אור לעצמו. הוא אשר אמר משה על שבט לוי: "כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו", לפיכך: "יורו משפט ליעקב ותורתך לישראל, ישמו קטורה באפיך וכליל על מזבחתך" (דברים לג, ט-י). אף הנביא יחזקאל אמר דברים דומים: "והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתענות בני ישראל מעלי המה יקראו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם... המה יבואו אל מקדשי והמה יקראו אל שולחני לשרתני ושמרו את משמרת" (מד, טו-טז). חזון "ממלכת כהנים" הצטמק, אפוא, והותחם במסגרת שבט אחד, ולצורך עם ישראל בלבד. אך לא אלמן ישראל ולא נלצח נגוזה המשימה של "ממלכת כהנים". היא נדחתה אך לא בוטלה. היא תשוב ותופיע ב"אחרית הימים", כאשר עם ישראל יזכה - ויעמוד בראשו מלך המשיח; או אז - הוא ישוב להיות "ממלכת כהנים" ויורה את הדרך הנכונה לכל העמים. נבואה על אודות מלך המשיח אומר הנביא ישעיהו: "והיה ביום ההוא, שורש ישי אשר עומד לנס עמים, אליו גויים ידרושו והיתה מנוחתו כבוד" (יא, י). ובנבואה משלימה נוספת הוא אומר לעם: "ואתם - כהני ה' תקראו, משרתי א-להינו ייאמר לכם", ובהמשך: "ונודע בגויים זרעם וצאצאיהם בתוך העמים, כל רואיהם יכירום, כי הם זרע ברח" (סא, ו-ט). רק בתקופה אחרונה זו ייחפך העם מחדש ל"ממלכת כהנים" - וימלא בהדרכתו של מלך המשיח את התפקיד הנשגב בקרב אומות העולם.

הרב **מאיר צבי גרוזמן**, פתח תקוה.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

יעקב יוסף שמעון בן אליהו חיים כהן ז"ל, נפטר ב-י"ח בשבט תש"ע. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ מרת **נעמי מר** ז"ל, נפטרה ב-י"ט בשבט תש"נ. יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **יצחק שלמה** ז"ל, בן גרשון הלוי לדרהנדלר ז"ל, נפטר ב-י"ח בשבט תשס"ח. יהי זכרו ברוך!

התחדשנו!
בואו לבקר אותנו במשכננו החדש והמרהיב

קולקציית החדשה 2018 עכשיו במחירים מפתיעים

7% הנחה למביא מודעה זו

את. פולג צפון, הצורן 4 נתניה | טל' 09-9586729 | sales@bergmanlamps.co.il | חפשו אותנו בפייסבוק

Bergman אומני תאורה

מבצע: בדיקת תפילין ומזוזות

מרדכי סופר ומגיה מסמך
054-2384887
רחוב בינימיני 11 ת"א

חייב על חיבור אביב התורה

* מזוזות * תפילין * ספרי תורה * מגילות אסתר

שב חיים
דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

פנט בלעדי!

מערכת להפעלת תריסים חשמליים בשבת. ללא שעון שבת או חנואלה בעת הצורך. באישור רבנים ראשיים ופוסקי הדור

www.halevisys.co.il | 052-3211839

צילום והדפסת מגנטים בחתונות, בר/ת מצווה, בריתות ובימי הולדת

צילום והדפסת מגנטים ללא הגבלה + קבלת כל התמונות המקוריות + 2 הגדלות. המגנטים מודפסים ממדפסת איכותית, דיו מקורי, נייר לוסטר.

אפשרות לצלם או צלמת 1200 ש"ח

חגואל שפיציברג
טל: 054-6695400 | haguelphotography@gmail.com

מבצע פורים 10 הגדלות מתנה

נגריית שינדלר
- בוסיק רהיטים בהתאמה אישית -

נגריית שינדלר מתמחה בבניית רהיטים ועבודות עץ בהתאמה אישית, תאום תכנון וביצוע מול אדריכלים/יות מעצבי/ות פנים ולקוחות פרטיים.

050-2561836

בזיזת יעוץ גבית הלקוח ללא התחייבות

אמינות ומקצועיות

דיני השבוע ומנהגיו
לעילוי נשמות
יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל

שבת פרשת יתרו
הפטרה: "בשנת מות המלך עזריהו" (ישעיהו ו, א). הספרדים מסיימים בפסוק יג: "זרע קדש מצבתה". האשכנזים מסיימים בפרק ז פסוק ו: "ה' צבאות תעשה זאת".

עמידה ב"עשרת הדברות"
מקובל בציבור לעמוד בקריאות מסיימות – אין מקום להעדיף חלק מסוים בתורה על פני שאר דברי התורה. מוטב לעמוד לפחות בכל העליה, שבה הפסוקים שנוהגים לעמוד בהם. לגבי "עשרת הדברות" בפרשת יתרו – יש לעמוד מתחילת הקריאה לשישי ועד שביעי.

שבת שקלים פרשת משפטים

מוציאים 2 ספרי תורה. בספר הראשון 7 קרואים בפרשת משפטים. לאחר הקריאה מניחים ספר השני על הבימה ואומר חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטר בפרשת כי תשא, מתחילת הפרשה עד "על נפשותיכם" (שמות ל, י"א – ט"ז).

הפטרה: הספרדים: "זכרת יהודיך" (מלכים ב' יא, ז). האשכנזים מתחילים (מפרק יב, א): "בן שבע שנים יהואש".

מברכים החודש אדר

ראש חודש אדר ביום החמישי ביום השישי הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה. אין אומרים "ולמחרת".

המולד: יום חמישי בשעה 9, 3 דקות ו-3 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה: אומרים "צדקתך".

שבת שקלים

הראשונה מארבע פרשיות שקוראים לפני פסח. זמנה בשבת שלפני ראש חודש אדר. פרשת שקלים עוסקת בחיובו של כל אחד מישראל להביא מחצית השקל עבור קרבנות הציבור שהקריבו בבית המקדש.

מדוע דוקא בערב ראש חודש אדר, ומהם אותם שקלים?

כל אחד רצה שיהיה לו חלק בהקרבת הקרבנות בבית המקדש. מחצית השקל שנקבע לכל יהודי – כסף צרוף אמיתי – היה בו כדי לכסות, בזמנו על ההוצאה השנתית הכוללת בבית המקדש (משנה שקלים פרק ד'). "העשיר לא ירבה, והדל לא ימעט ממחצית השקל" (שמות ל, טו). נקבעה ההלכה – כולם שותפים שווים. ראוי לתת בשווי ריאלי לזמנו. נחמיה (י, לג) קבע שווי ריאלי למחצית השקל בזמנו. ושם במשנה בשקלים וגם במשנה ב'.

בחודש ניסן, קובעת הגמרא (יומא סה, ב) חובה להביא קרבנות רק מהתרומה החדשה, לכן חודש לפני כן התחילו לסגור את חשבון השנה הקודמת ולגבות לשנה החדשה, שיהיה כבר לחודש ניסן. יהודי נשאר יהודי והוא צריך דירבון כדי להזכיר לו ולעוררו שיש לתת את התרומה, והזמן המתאים לכך הוא בצמוד לראש חודש אדר.

כך נאמר במסכת שקלים (משנה א): באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים. ופרט בגמרא מגילה (כט, א ו-ב): תנן התם: באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים. בשלמא על הכלאים – דזמן זריעה היא, אלא על השקלים מנלן? אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה: דאמר קרא (במדבר כח): "זאת עלת חדש בחודש" אמרה תורה: חדש והבא קורבן מתרומה חדשה. וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה, קדמינן וקרינן באחד באדר, כי היכי דליתו שקלים למקדש. כיום כשביית המקדש עדיין לא עומד על תילו אנחנו עושים "זכר למחצית השקל" – תרומה לאחזקת בתי כנסיות ובתי מדרשות, צדקה לעניים וכו'.

שאלו השואלים מדוע 3 מטבעות – למה 3 פעמים מחצית השקל? כשנקרא בפרשת שקלים נמצא שהמילה "תרומה" נזכרת 3 פעמים רש"י (שם בפסוק טו) משמעותם על השקלים ועל הכלאים. בשלמא על הכלאים התחיל את המשכן מאסף. כדי להפעילו ולתחזקו בשנתו הראשונה היה צריך לתת 3 פעמים תרומה.

יום רביעי כ"ט בשבט: אומרים במנחה הם כפור קטן. ואין אומרים תחנון.

יום כיפור קטן – תקנת הר"מ קורדבירו מהטעם שבר"ח מתכפרים עוונות החודש, וזהו שנאמר: "זמן כפרה לכל תולדותם", לכן, המבקש בערב ראש חודש, יהיה לו ראש החודש לכפרה שלמה.

יום חמישי ושישי ראש חודש: בערבית יעלה ויבוא. **בשחרית:** חצי הלל, קדיש שלום. שיר של יום. בדי נפשי. קריאה בתורה. למוסף חולצים התפילין (שלחן ערוך תכג, ד. משנה ברורה כה, נט).

אקטואלי
מפרשת השבוע

פרשת משפטים – התבטלות לחוק האלוקי לימוד מאות אחת

המשנה במסכת אבות (פ"ו מ"ג) כותבת: "הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסק או דיבור אחד או אפילו אות אחת – צריך לנהוג בו כבוד". מהי אות אחת שניתן ללמוד מחברו?

ייתכן לומר, שמשנה מלמדת אותנו שיש ערך גם לאות אחת קטנה, כפי שנפסק להלכה: שספר תורה שחסר אפילו אות אחת הוא פסול. ואולי ניתן לומר, שיש אות שמשנה תפיסת עולם. הפרשה שלנו (שמות כא, א) פותחת במילים: "וַיִּצְאֵהָ הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפִנֵּיהֶם".

רש"י מבאר: "כל מקום שנאמר "אלה" – פסל את הראשונים ו"אלה" – מוסיף על הראשונים, מה ראשונים מסיני אף אלו מסיני".

מה החידוש שהכול מסיני?

וצריך להבין, הרי בתחילת פרשת בהר כתוב: "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" וכתב רש"י: "מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולם נאמרו סיני". ואם כן, מה החידוש שגם פרשת משפטים נאמרה מסיני?

המשכן בין אדם לחברו נובע מוסר אלוקי

על כך עונה **השפת אברהם** (משפטים תרמ"ב): "גם המשפטים **השכליים** לאלוקים הוא". כוונתו שגם מה שמוכן בשכלנו האנושי, יש לעשותו כי כך ציווה ה'. אפילו בחוקים שהגויים נוהגים אותו דבר, כיוון שאצלנו זה מאת ה', משמעות המעשה היא שונה לחלוטין.

משפטים אלו דברים שכליים. החידוש הוא שגם מה שמוכן בשכל אנושי לא צריך להיעשות רק מתוך טבעיות האדם ורצון לחיי חברה תקינים, אלא מתוך חיבור **וביטול מוחלט לרצון ה'.**

כפי שבמצוות של אדם למקום צריך ביטול לקב"ה, גם במצוות של **בן אדם** לחברו צריך ביטול לקב"ה.

הש"ס הקדוש (בהקדמה לספרו) כותב: "אם יחיה אלף שנים פעמים לא יעלה ויגיע לתכלית מצוות אחת עד עמוקה ושורשה ושורש שורשה". וכן אנו אומרים בתפילה (בברכות קריאת שמע): "תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת", כלומר שגם את המשפטים אנו לומדים מאת ה'.

מסכת אבות

ייתכן שזו הסיבה שמסכת **אבות**, הנמצאת בסדר נזיקין, פותחת במילים "משה קיבל תורה מסיני...", **רבנו עובדיה מברטנורא** תמה מדוע דווקא מסכת זו פותחת במילים אלו, היה מתאים שתחילת הש"ס (מסכת ברכות) יתחיל בהקדמה זו. ועונה שזה בא ללמדנו שגם עבודת המידות, גם ההנהגות של חכמים הכול כלול בתוך התורה.

יש בכך לימוד לחשיבות עשיית הפרטים הקטנים. באה פרשת משפטים ללמדנו שבכל פרט ופרט בחיי היום יום זה מעמד הר סיני.

נעשה ונשמע

הנצי"ב מוולאז'ין (רבו של הרב קוק) מבאר בפירושו העמק דבר, שזו הסיבה שאף שבפרשת יתרו לפני מעמד הר סיני בני ישראל אומרים: "נעשה", בפרשתנו בני ישראל אומרים שוב: "נעשה ונשמע". משום שכל עוד המצוות הם אלוהיות בלבד הן מנותקות מאתנו, הן רק ברוב של ה"נעשה", כי כך ציווה ה'. אך כאשר המצוות הם מובנות לכל אחד ואחד הם הופכות להיות גם נשמעות. "הנעשה" הופך להיות ממצויאות של ביטול ועבודתו, למציאות של חיבור, "שמיעה", הבנה ואהבה.

לסיים

שנזכה לשמור את התורה והמוסר מתוך ביטול מוחלט לדבר ה', תוך הקפדה על פרטי התורה והמוסר, ומתוך כך תשרה עלינו שכינתו.

תפילת היחיד ותפילת הציבור
אברהם סדן
הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

"רצה תפילתם באהבה"

ברכת "רצה" פותחת בבקשה על קבלת התפילה: "רצה ה' א' לקינוג עמך וישראל ובהתפלתם" (נוסח ספרד). "ולתפלתם שעה", אלא שפתחיה זו, נראית לכאורה כחזרה מיותרת על בקשה דומה "קבל ברחמים וברצון את תפלתנו", שזה עתה הזכרנו בברכת "שומע תפילה". לשאלה זו נתייחס בעיונונו זה.

ברכת "רצה" מתייחסת לעבודת המקדש: "השב את העבודה לדברי **ביתך**". מעידה על כך גם מילת הפתיחה "רצה", המתייחסת לקבלת הקרבן: "**עולתיהם ובהתפלתם לרצון על מזבחי**" (ישעיהו נ"ו). עם זאת, הברכה במתכונתה הנוכחית, מתייחסת בודאי למצב בו המקדש חרב ואין כלל קרבנות, שהרי אנו מבקשים: "**השב את העבודה**", וכן: "ותחזינה עינינו בשובה...". אבל אם כך, מהי משמעות הבקשה: "ותהי לרצון **תמיד עבודת ישראל עמך**? האמנם קיימת "עבודה" תמיד, גם כאשר הבית חרב? גם אמירתו של שלמה (דברי הימים ב' ב'): "**הנה אני בונה בית לשם ה' א' לקי...ומערכת תמיד לעולם זאת על ישראל**" תמוהה; האמנם סבור היה שלמה שקרבנות **התמיד** שיוקרו במקדש יהיו באמת לעולם?

את לשון התפילה ("ותהי לרצון **תמיד** עבודת ישראל עמך") אולי אפשר היה להבין באופן הבא: ותהי לרצון **תמיד בכל זמן**, גם כאשר אין מקדש ואין קרבנות) – עבודת ישראל עמך (**תפילתם של ישראל**, כלשון הכתוב "**ולעבדו בכל לבבכם**"); אבל רב, במסכת מנחות (ק'), בהתייחסו לדברי שלמה (ליל) סבור אחרת; לשיטתו קדושת המקדש קיימת מעבר למבנה הפיסי שלו, והקרבנות המוקרבים לא פסקו מעולם, גם כאשר אי אפשר היה להקריבם "למטה"; ואלו דבריו: "ומערכת **תמיד לעולם זאת על ישראל** – זה מזבח בניו, ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן". על איזה מזבח הוא מדבר, ומה הקרבנות המוקרבים עליו? מקור לדבריו אנו מוצאים במדרש המוקדש לעשרת הרוגי מלכות (במדרב רבה, י"א); המדרש מספר על רבי ישמעאל שעלה למרום, לברר אם אכן נגזרה הגזרה משמים, ומתוארת שם שיחה המתקיימת בכיכול בין רבי ישמעאל למלאך:

אמר לו: ומה זה לפניך? אמר לו: מזבח. אמר לו: וכי קרבן ומזבח יש למעלה?! אמר לו: כל מה שיש למטה, יש למעלה, דהא כתיב: בנה בניתי בית זבל לך (משתמע מכפל הלשון "בנה בניתי"). אמר לו: ומה אתם מקריבים עליו? וכי יש לכם פרים אילים וכבשים?! אמר לו המלאך: אין לנו לא אילים ולא פרים וכבשים, אלא נשמותיהם של צדיקים אנו מקריבים עליו לפני הקב"ה...

הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק: (רעיונות על התפילה, "הדרום" מ"ז) מרחיב רעיון זה. לדבריו, המילה "**תמיד**" ("ותהי לרצון, **תמיד** עבודת ישראל עמך") איננה בהכרח תאור זמן, אלא כמשמעה – **קרבן** – קרבן התמיד של אדם מישראל, המקריב את כל ישותו, ומבקש: "**ואשי ישראל... תקבל ברצון**". מוסיף ומסביר הרב: **אין בהקרבה מעין זו אלמנט של אובדן ח"ו**, אלא להפך: כשאדם מישראל אומר תפלת "רצה...", הוא אינו מתכוון למילוי המאוויים שעליהם שפך שיח בברכות האמצעיות; על זה כבר התפלל בברכת "שמע קולנו"; כשהוא מגיע ל"רצה", אין "זוטרות" כאלו מעניינות אותו. נפש בשאלה עמוקה וגדולה החובקת וזרועות עולם: הוא מבקש מאת הקב"ה את הקרבן הגדול שהקריב זה עתה: לקבל את הווייתו המושפכת לא לקים, המתדבקת באינסוף, ומתברת את עצמותה בכסא הכבוד. הקב"ה רוצה מנחת נפש כזו; הוא לוקח את המנחה, ומחזירה אחרי כן למביא המנחה. **המתפלל מבטל את עצמו, כדי לזכות בעצמו**, ומתוך התפילה יוצא האדם מחושל ומורם ונישא, במוצאו את גאולתו באבדן עצמו, ובו זמנית במציאת עצמו. רעיון זה מאפשר להעניק משמעות חדשה למילת התאָר "**באהבה**" (ותפלתם **באהבה** תקבל ברצון); אין כאן רק תאָר הפֶּעַל – אִפּוֹן קבלת התפילה **על ידי הקב"ה**, אלא מאפיין **למפילתם של ישראל**; איזו תפילה שקולה לקרבן. מעין זה? רק **תפילה באהבה**; תפילה שיש בה ביטוי לאהבת ישראל. רק תפילה כזו, הנושאת עמה את המשמעות המאחדת שהיתה לקרבן התמיד קרבן ציבור, תהיה בבחינת "עבודת ישראל עמך".

לתגובות: 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com
לרכישת הספר: 058-6208286 (שירית).

הורות וחינוך בראי הפרשה
צחי גרין
מנהל חטי"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגיטת EQ

'ושמעתי כי חנון אני'

אם כסף תלווה את עמי, את העני עמך לא תהיה לו, כנושה, לא תשימון עליו, נשך. אם-חבול תחבול, שלמת רעך עד בוא השמש, תשיבנו לו. כי היא כסותו לבדה, היא שמלתו לעורו במה ישכב והיה כי יצעק אליי, ושמעתי כי-חנון אני' (כב, כד-כו).

בפסוקים אלה מדברת התורה על אדם עני שאין לו יכולת להשיב את הלוואתו אך נותרה לו שלמה (בגד), מתירה התורה שהנושה יקח לעני את הבגד כמשכון, אבל, עם בא הלילה, חייב להשיב לו את הבגד (מדובר על כסות לילה), מדוע? אומרת התורה 'במה ישכב?? אין לעני בגד אחר ולכן על הלווה להשיב לו את המשכון. יבוא השואל וישאל, אם כך, מה הטעם בלקיחת המשכון? מה זה מועיל אם בעת הצורך המשכון מושב לעני? אומר ה' שמה יצעק אלי ואז אשמע 'כי חנון אני'. הקב"ה מתגלה כאן כחנון ורחום ולמרות שאין כך שורת הדין, אצל עני, הקב"ה מגלה עצמו כרחום וחנון. כל אדם עני היה שמח לצאת ממצבו הרע אך אין הוא מצליח בכך וכאן חובת החברה להתייחס אליו בחסד וברחמים. המשולש ג'ו, יתום ואלמנה' מופיע פעמים רבות בתורה ובתנ"ך כקבוצות אוכלוסיה חלשות וחסרות אונים שיש לנהוג בהם חסד ולפנים משורת הדין. מה שמעניין בתרחיש שהובא לעיל היא העובדה שלוקחים לעני את הכסות, למרות שמחזירים אותה בערב. אם כך, מדוע לקחת לו את הכסות? מה העניין בכך? אלא שהתורה לא מוותרת על הדין! הדין הוא שמותר לקחת משכון ועל כן גם אצל עני מותר לקחת משכון. בכל זאת חסה התורה על כבודו של העני. הדין הוא שצריך להשיב לעני את המשכון שנלקח ממנו ולהשיבו בלילה אם מדובר בכסות לילה או להשיבו ביום אם מדובר בכסות יום. פרשייה זו מלמדת אותנו שלעיתים 'לפנים משורת הדין' זה ממש הדין ולעיתים חסד, רחמים וארך אפיים זה הדין האמיתי.

פעמים רבות שואלים אותי התלמידים, לשם מה צריך עונש? הבנתי לבד שזה לא בסדר. ואז אני מסביר שלעיתים לא מדובר ב'עונש' חיצוני למעשה אלא מדובר בתוצאה ממש. ממש בדומה לכך שאם נזרק מטבע על הארץ הוא יפול. נפילת המטבע אינה עונש לזרוק אלא תוצאה פיזיקלית. פרשייה זו של שלמת העני, מלמדת אותנו תפיסה אחרת. אמנם יש דין ולכל מעשה יש תוצאה אך יש לזכור **כי לפעמים הדין האמיתי הוא 'לפנים משורת הדין' ויש תמיד להתבונן במקרה המדובר.**

בכל בית, עם הזמן, מתפתחת תורה של מקרים ותגובות. מי שעושה כך, ענשו כך וכך. הילדים כבר יודעים כי אם ירביצו לאח הקטן, ההורים יגיבו בצורה מסוימת. אם יאחרו לשוב מבילוי עם חברים, ההורים יגיבו בצורה מסוימת. פרשיית כסותו של העני מלמדת אותנו שאל לנו להגיב באוטומט ויש לבחון כל מקרה לגופו ולעיצומו של עניין. תורה אוטומטית של 'מקרים ותגובות' מאפשרת לנו ההורים להגיב ללא כל מחשבה וחוסכת לנו זמן בביורר האירוע אולם המחיר שאנו משלמים הוא מחיר של ניתוק מהילד. לעומת זאת, אם נסגל לעצמנו יכולת **ליצור שיח עם הילד**, נגלה עד כמה מיותר הוא העונש ועצם השיח מעביר את המסר. **שינוי אקלים השיח בבית** הוא אחד המפתחות המרכזיים שביכולתם לקרב בין הורים וילדים ובני נוער וממילא לנוע מתחים. ברגע שאנו מדברים עם ילדנו, **אנחנו ממיסים את החומות ובונים אמון**. האמון אינו נבנה בין לילה אלא נבנה שלב אחר שלב ואחרי שהאמון חזק, השיח הוא כבר במרחב אחר, על במרחב של הפרת גבולות וענישה אלא במרחב של אמון ועצמה. זהו שיח אחר, שיח מגדל ומעצים, שיח המעודד בגרות ולקיימת אחריות ומשם הדרך להצלחה, קלה יותר. **נייד:** 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com